

POSTANOWIENIE (787) sb n

-enie (783), -ęnie (4).

Oba o oraz a jasne (w tym w a 10 r. błędne znakowanie); -wie- (126), -wié- (4); -wié- KochWr (2); -wie- : -wié- SarnStat (84:2); końcowe e pochylone.

sg N postanowienie (127); -é (13), -(e) (114). $\diamond$ G postanowieniã (262); -ã (248), -(a) (14). $\diamond$ D postanowieniu (68). $\diamond$ A postanowienie (173); -é (19), -(e) (154). $\diamond$ I postanowieniem (22), postanowieniem (11); -ém Mącz, RejAp, GórnDworz, RejPos (4), RejZwierc (2), WujJud, RejPosWstaw, ModrzBaz, CzechEp, Phil, LatHar, SarnStat (4), GrabPospR (2); -im LibLeg (2), KromRozm II, KromRozm III, CzechRozm, SkarJedn (2), SkarŻyw, WujNT, SkarKazSej; -ém : -im BielKron (1:1); ~ -ém : -em SarnStat (3:1), -(e)m (18). $\diamond$ L postanowieniu (100). $\diamond$ pl N postanowieniã (10); -ã (9), -(a) (1). $\diamond$ G postanowieniã (3) KrowObr, BiałKat, SarnStat. $\diamond$ A postanowieniã (11).

Składnia przydawki dopełniającej równoznacznej z dopełnieniem sprawcy: postanowienie od kogo (3), przez kogo (2); od kogo GroicPorz, WujJudConf; przez kogo RejPs; od kogo : przez kogo CzechEp (1:1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde także XVII – XIX w. s.v. postanowić.

I. Oznacza czynność; *constitutio (rerum) Vulg, Mącz, Cn; ordinatio Mącz, JanStat, Cn; conditiones, consilium, instituta Mącz; dispositio, sanctio, stabilimentum, statutum JanStat (152) :*

1. Przekazanie swej woli do powszechnego przestrzegania (71) :

a. Ustanowienie aktu prawnego (10) :

postanowienie czego (8): Albo Práwo/ ták sye inšzym sपोsobem opifuie. Iełth poštánowieie Spráwiedliwołci/ od zwierzchniego Páná/ ná poddáne swoie GroicPorz av; A Krol Iágeło [...] do Litwy iechawłzy [...] poštánowieie vmowy/ y przymierze pierwłze imieniem Rad Koronnych odnowił StryjKron 511; A tá vltáwá [...] ma bydź przez Woiewody łtánowiona: á po poštánowieiu téy przez Ráyce [*facta vero per Consules JanStat 280*] w miełciéch y w miáłteczkách ma bydź chowána SarnStat 287, 1081. Cf Wyrażenie.

postanowienie czyje (1): Przimyerze kthore ye^{go} Kro.m. [...] zyemy Vololkyey dacz bil raczil. Za łprawam y poštánowyenym pana Crac hethmana Coronnego chowacz [...] chce. LibLeg 11/181.

Wyrażenie: »postanowienie prawa« = *instituta Mącz; iurium sanctiones JanStat (4); BielKron 319; Mącz 413c; Niech przeto pirwłze łtáráne Zakonodawce to będzie/ áby w poštánowieiu Praw [legibus ferendis]/ nie nieodłtępował od rozumu ModrzBaz 70; SarnStat 915.*

Szereg: »rady a postanowienia« (1): *Consors consilii publici, Vczefnik rad á poštánowieia połpolitego. Mącz 403c.*

b. *Aktem prawnym lub (o Bogu) aktem woli powołanie do istnienia; zadekretowanie [w tym: czego (40), kogo (2)] (43) :* O poštánowieiu zbawienia náłłego przes łyna bozego. RejPs 198v marg; KromRozm III H, H2v; Diar 75; BibRadz 131; Tegoż roku łtáło łie inłze poštánowieie przelożeńłtwá Prułkiey źiemie/ gdy Woyćiech z Brándeburgu miłtrz zákonu Pány Maryey z Niemiec [...] zrzuciłwłzy vbior zakonny/ żonę poiął [...] / łtey przyczyny porułzył náłię włzytek vrząd Senatu Cefárlkiego/ przeto ná iego mieyłce wybráli Wálterułá Krombergá/ ktory by łtáre mieyłce Prułkich Miłtrzow łprawował BielKron 203v, 204; Poštánowieie Krztu w imie trzech. GrzegRóżn M; GórnDworz li4; BiałKat 303v; Y zda mi łie że to poštánowieie Stárlłzych w Kołciele Bożym

wzyęło powod s Synągogi żydowłkiewy. *RejPosRozpr* c2v; *CzechRozm* 72; O poftánowieniu vrzędu w Powiećiech [*De magistratu domi constituendo*]/ ktoryby żołnierzow ná woynę idących fwowolność hámował *ModrzBaz* 117, 35, 137v; *CzechEp* 354; *ActReg* 21; Przyczyny zálię poftánowienia swiát wybránych Bożych [...] trzy dáie Auguftyń swięty *LatHar* 323, 27, 199, 337, Aaa6v; dla poftánowienia y opátrzenia fkárbu poľpolitého Rzeczypoľpolitéy/ który fie zá czáfem záložyc będzie mógl/ [...] ten porządek y opátrzenie obyczáiem nižéy pińánym ftáwiemy. *SarnStat* 360, 102, 403, 1061, 1105, 1190; *GrabPospR* Kv, Nv; Więc o poftánowieniu ták potrzebney łzkoły Rycerłkiewy ná Podolu/ [...] pomysłili. *VotSzl* A2v.

postanowienie czyje [= czego] (1): Godźiny Kościelne fkąd początek łwoy/ y co zá przyczyny poftánowienia łwego máią *LatHar* Aaa7.

Wyrażenia: »postanowienie pokoju(-a)« = *pacis dispositio a. ordinatio* *JanStat* [szyk 6:1] (7): *MetrKor* 34/133; Połłani byli poľłowie s Polłki do Senathu Weneckiego/ [...] o poftánowienie pokoiá miedzy imi á Cefárzem *BielKron* 415, 199v, 217; *distinere pacem*, Odwłócić poftánowienie pokoyu. *Mqcz* 447c; *SarnStat* 1105, 1124.

»postanowienie przymierza« = *conditiones pacis* *Mqcz* (2): *Mqcz* 170c; Tego też czáfłfu Krzyżacy przeciw poftánowieniu przymierza Páľsenheyneńfkich mieřczan námawiali/ áby fię od Krolá do nich przedáli *StryjKron* 637.

Szeregi: »postanowienie i uchwalenie« (1): zoftáwuiać ná tám téy prowinciiéy obowiázek ruřzenia poľpolitého/ [...] gdy tákże potrzebá vkaże poftánowienia y vchwalenia *SarnStat* 1204.

»założenie i postanowienie« (1): Tákim też tego fkárbu záłożeniem/ y poftánowieniem [*thesauro ita constituto*]/ wybáwilibyřmy kmiećie nářze z tey vřtáwiczney niewoli. *ModrzBaz* 124.

»postanowienie a zrzádenie« (1): ku kthorey rzeczy, thakye go pokoyv poftánowienyv a zrzádenyv wyľlalysmy byly, [...] wyelmořnego otha zchoczka woiewoda Ruľkych zyem *MetrKor* 34/133.

c. Wyznaczenie, ustalenie (7) : ze to yeřt ye⁸⁰ m. wolia abi te granycze bily ogladane y postanowione kv ktoremv ogladaniv y postanowienyv viyachacz Sendziakowy Silyssirskiemv [...] yeřt rořkazał *LibLeg* 11/25, 11/33; A bądź domá/ bądź gdzie indźiéy Ie⁸⁰ Królewfka M. ořobá fwá będzie/ tedy cokolwiek Márřzałek álbo Hetman ku pľáceniu rzeczy/ y ku poľpolitému poftánowieniu [*ad communem ordinationem servandam* *JanStat* 295] chowác poftánowi: tákowá vřtáwę przez obwołanie Woźného ma opowiedzieć. *SarnStat* 312.

postanowienie czego (4): *LibLeg* 10/68v; A iefliby Woiewodá álbo inni Woiewodowie nářzy [...] w obaczywaniu y poftánowiéniu téy ceny [*in videndis instituendisque eisdem pretiis* *JanStat* 278] niedbáli y leniwi byli vznáni/ [...] tedy [...] *SarnStat* 285 [*idem*] 930, 1218.

Szereg: »postanowienie i umocnienie« (1): yzbi y waľchi y naľchi poddany pogramiczny [...] zadney potim kv skardze przyczini niemiely, a od poftánowienia y vmocnienia granicz abi potim kazdi swe wiedzacz swego vziwał *LibLeg* 10/68v.

d. Mianowanie, wybranie do peľnienia jakiejř funkcji [*w tym: kogo* (8)] (10) : *RejPs* 219v; PRzypomina Tytuľsowi/ y vćzy go o poftánowieniu káplánow *Leop* RR4v; *KuczbKat* 75; O sługách Kościolá Bożego/ o poftánowieniu ich y vrzędźiech. *WujJud* 141 [*idem*] b6; Zá poftánowieniem tedy

tych Ephorow [*Theopompus król spartański*] był iednego czału iákoby s połmiechem od żony fwey nágrawan *Phil Q; SarnStat* 412.

postanowienie czyje [= *kto jest mianowany*] (1): po Rzymłkiey Piotrá S: y pierwżzey ftolicy/ od ktorey fami poćwierdzenia fwe⁸⁰ poftánowienia/ [...] ządáli/ wynieli Alexándryišką *SkarJedn* 177.

Wyrażenie: »postanowion z postanowienia« (1): (*marg*) Krol Szaráńczy. (-) A tu iuz pomy do krolá ich [...]. Bo fłuchay/ Iż nie ielt im dan od Bogá áni poftánowion z iákiego poftánowienia fwiátá/ ále piŕze: Iż mieli nád fobą krolá s przepáści. *RejAp* 80.

Szereg: »obranie a postanowienie« (1): Comitia consulibus rogandis habere, Syem mieć dla obránia á poftánowienia rády. *Mącz* 357c.

** Bez wystarczającego kontekstu (1) : Assignatio, Náznáczenie/ vmówienie/ poftánowienie. *Mącz* 392c.

2. Stworzenie (2) :

W połączeniu szeregowym (1): iáko ten [*tj. Bóg Ojciec*] ielt fam przez fię/ od nikogo nic nie máiac/ áni vrodzeniem/ áni fprawieniem/ áni poftánowieniem *CzechEp* 241.

Wyrażenie: »od postanowienia świata« (1): będę wypowiadał fkryste rzeczy od poftánowienia fwiátá [*a constitutione mundi*]. *Leop Matth* 13/35.

3. *Doprowadzenie do dobrego stanu, uporządkowanie, uregulowanie, naprawienie, usprawnienie, reforma* (70) : Syntagma, latine ordinatio, rerum constitutio, Zrządzenie/ Poftánowienie. *Mącz* 437b.

a. O sprawach natury społecznej i politycznej (58) :

postanowienie czego (47): iż w vftáwicżney fprzednoŕci lekcey ielt praczować o fprawach y poftánowieniu połpolitego dobra. *BielŻyw* 26; *LibLeg* 7/34v, 98, 10/114v, 11/151v; Ani dopuŕczamy/ áby co/ cokolwyek ku poftánowyenyu koŕcyołów należy/ [...] nye było oznaymyono wálfey fwyátoŕci *KromRozm III* O6, G4v; *LibMal* 1554/187; kthorą [*pracę*] w.W. y tych czałów nie nie folguiać látom fwoim/ około poftánowienia Spráwiedliwoŕci Świętey podeymowác raczyfz *GroicPorz* B, A4v; Vlmiánie proŕili Argentynow/ áby im poŕáli vcżone ludzi ku poftánowieniu rządu koŕcielnego *BielKron* 210; Złóżył był tego czału Cefarz Syem w Wormácyey/ dla poŕthánowienia wiáry *BielKron* 223; z Turkiem pryiałem przymierze do czału/ dla poftánowienia Niemieckich kráin *BielKron* 225, 39, 190v, 192v, 200, 205v [2 r.] (22); *OrzQuin* F3v; *RejPos* 302; *KuczbKat* 75; gdy poń [*po Sokratesa*] poŕlał Archezilaus zacny krol/ áby był z nim miał rozmowy około poftánowienia kroleŕtwá fwego *RejZwierc* 38; Com tedy vcżynił o poftánowieniu obyczáiow y fádow [*de moribus et iudiciis constituendis*]/ tom też o fpoŕobie woyny vcżynić vmyŕlił. *ModrzBaz* 102v, 11v; *CzechEp* 26; *SarnStat* 950. Cf »postanowienie rzeczypospolitej«.

postanowienie na czym [= *na zgromadzeniu ustawodawczym*] (1): áby nam było zwolenŕstwo záchowác fię w fłuzbie bożey wedłud [!] náłżego baczenia/ áż do poftánowienia fłuzznego ná Koncilium. *BielKron* 204v.

postanowienie w czym (2): ále gdy dwie lecie wyfzly temu/ żadnego poftánowienia w wierze niebyło *BielKron* 205v, 237.

postanowienie czyje [= *przez co*] (1): Ia Lántgráw chcę być poŕfuzen poftánowienia wiáry Koncilium^m Trydeńłkiego *BielKron* 229v.

Zwrot: »postanowienie uczynić« (4): łtey przyczyny do niego [Lutra] piłali/ áby przyfzedł/ á poftánowienie vczyñił *BielKron* 198, 199, 200v, 229.

Wyrażenia: »dobre (a. lepsze), słuszne, stateczne, sprawiedliwe postanowienie« = *statutum et stabilimentum JanStat* [szyk 9:4] (8:2:2:1): pewnego czasu, rychłoli się to uspokoić będzie mogło, JKM wiedzieć nie może, zmieszkać tam aż do postanowienia statecznego będzie musiał. *Diar* 23; wiele też nierządnych rzeczy w Cefárłtwie/ [...] ktore potrzebuią lepszego poftánowienia *BielKron* 209v, 199 [2 r.], 200v, 204v, 220v; *RejPos* 265v; *ModrzBaz* 11v; *SkarŻyw* 231, 403; *KochWr* 40; *SarnStat* 950.

»postanowienie rzeczypospolitej« = *uporządkowanie spraw państwowych* (7): obełłali Kfiążetá áby fie ziecháli do Szwynfurtu [...] á tám rádzili o poftánowienie rzeczy połpolitey/ ták około wiary krześciánłkiej/ iáko też około obrony *BielKron* 210v, 131, 199, 210v, 237, 412v; *SkarŻyw* 403.

Szereg: »naprawa (a. oprawa, a. poprawienie) a (i) postanowienie« (3): Mówić o Exekucyey/ to ielt/ o naprąwie y o poftánowieniu Królełtwá Polłkięgo Krześciójánłkięgo/ ielt wielkię *Myfterium*. *OrzQuin* F3v; *BielKron* 220v; *ModrzBaz* 11v.

b. O życiu ludzkim; też: wychowanie (11) :

postanowienie czyje [w tym: *G pron* (3), *pron poss* (1)] (4): *RejPos* 265v; O śrzednim wieku żywotá człowieká poćciwego/ zwłazczá o pirwłzym poftánowieniu iego. *RejZwierc* A5v [*idem*] 30; *PowodPr* 21.

Wyrażenia: »cnotliwe, dobre, poczciwe postanowienie« (1:1:1): *RejPos* 62, 63; Słufznie tedy [kapłani] mowić mogą. Włpomni Pánie żełmy fie obliczu twemu záłtáwiáli ku odwróceniu zguby ich/ á ku dobremu poftánowieniu ich. *PowodPr* 21.

»postanowienie żywota« (6): *RejWiz* A6; ktorego [*Ducha Świętego*] on tu vftáwicznie łwoim wiernym [...] ná poftánowienie pocźciwego żywotá ich [...] połyłác raczy. *RejAp* 2; *RejPos* 62, 63, 169v; Około roku piętnáłtego/ pocźał myłłić o poftánowieniu żywotá łwego. *SkarŻyw* 331.

Szereg: »ćwiczenie a postanowienie« (1): że theż [*Salomon*] opifał s táką pilnołciá obyczáy ćwiczenia á poftánowienia dzyatek. *RejPosWstaw* [41³]v.

4. Umieszczenie (2) :

a. Rozmieszczenie wojska (1) : ma Hetman [...] w pole wyiáchác/ á lud Rycerłki łzykowác y oględác iáko ktory w łwey łpráwie ma łtać/ [...] bo włzyłthká łpráwá woienna/ ni naczym więcey nie zależy iedno ná zwyczájnym poftánowieniu *BielSpr* 8.

b. Umieszczenie zwierząt na zimę [czego (żywotne)] (1) : POCzyña fie Zimá od łwiętego Marćiná: tám iuż około záwárćia porzádneho byđła w oborze/ y poftánowienia wołow/ włzyłtko rzáđnie rozrzáđzić. *GostGosp* 80.

5. Postawienie albo stanie [czego] (1) :

Szereg: »posadzenie albo postanowienie« (1): A to łłowo/ Siedzi [*Chrystus*]/ ná tym mieyłcu nie znáczy połáđzenie álbo poftánowienie ciáłá *KuczbKat* 55.

6. Utrwalenie, umocnienie, ugruntowanie (w sferze psychicznej) [w tym: czego] (4) (5) : Poftánowienie mocney nádzyeie w włpomózeniu Páńłkiem. *LubPs* R5 marg; *RejPos* 291v; kazano im [*dzieciom*]

y Muzykę wmieć/ ták wiele dla przyfytóney rofkoŝy/ álbo zabáwy/ iáko ínadź wiécýy dla poŝtánowiénia dobrych obyczáiów *KochWr* 38.

Wyrażenie: »postanowienie [kogo] na gruncie [czego]« (1): ále wiétfze rzeczy/ to iéft te/ ktore ku wywíczeniu/ y poŝtánowieniu páná ná gruncie cznoty należą/ mym zdániem fą w W.M. wfytki. *GórnDworz* Gg7v.

Szereg: »podparcie i postanowienie« (1): Ku podparciu y poŝtánowieniu tedy pamięci/ wielce blifka á wzyteczna iéft ona Catonowa ŝprawa *KwiatKsiąż* L2.

7. *Pohamowanie* [czego] (1) : ktory [cesarz] był iechał z Belgyum do Hiszpániey/ dla poŝtánowyenia roŝtyrkow *BielKron* 198v.

II. Oznacza rezultat czynności (535) :

1. *Akt prawny wydany przez ciało ustawodawcze lub indywidualnie przez Boga, władcę, zwierzchnika: uchwała, ustawa, nakaz; ordinatio PolAnt, Modrz, Vulg, JanStat; institutum(-a) Mącz, Modrz, JanStat; consultum Mącz, Modrz; constitutio Mącz, JanStat; verba PolAnt; consultatio, decretum, designatio, praescriptum, scitum Mącz; observatio Modrz; clausula, commendatio, conclusiones, definitum, dicta, dispositio, institutio, regulatio, tenor JanStat; propositum Vulg (472) : MetrKor 34/135v; ComCrac 11v; Poŝlie iego K.M. Zrad na Siem ktory wmayu wmalborku bendzie, aby na takie poŝtánowienie ktore fie tu terał ŝtalo, ony teŝ pozwolely *ConPiotr* 34v; *KromRozm II* v3v; wiele inych sejmow darmo ŝię traciło, a bez żadnego postanowienia żeŝmy ŝię wiele razow rozjeżdżali *Diar* 65, 55, 84; A kthorzy by vpornie mowili/ náprzećiwko temu poŝtánowieniu tedy iáko Herethykowie/ máią być wyrzuceni *KrowObr* 204, 233; *RejPos* 302, 317v; *RejZwierc* 185v; *WujJudConf* 5; A zwyczaj zá wftáwę wzięty nic inŝzego nieiéft/ iedno to poŝtánowienie/ ktore ŝię tylko zá pochwaleniem ludzkim z dawnego zwyczáiu wkorzeniło y vgruntowáło [ad ea instituta, seu ad eas observationes ... invaluerunt]. *ModrzBaz* 5, 28v, 64; Práwo iéft rozumne poŝtánowienie vgruntowáne ná przyrodzeniu *GórnRozm* E2v, E2v; *ActReg* 8, 110; *LatHar* 126; *SarnStat* 194, 219, 502, 600, 975 (9); A ten ŝzácunek wczyniwŝy in genere o poŝytkách/ ínádnie każdy bédzie wiedział/ [...] iáką mu wypráwę przydzie czynić/ weyzzawŝy w poŝtánowienie. *GrabPospR* M, L4v, N3v.*

postanowienie czego [= o czym] (1): (*nagł*) O poŝtánowieniu targu około Dzieŝięćiny. (-) TEŝ którybykolwiek Pan we wŝi chćiał Dzieŝięćinę kupić/ przed ŝwíęty m Iákubem ma z Pánem Dzieŝięćiny ŝtánowić *SarnStat* 184.

postanowienie czego [= wchodzące w skład czegoś] (5): *SkarJedn* 319; y ŝam bárzo prędko te wftáwy pochwalifz/ kiedy ŝię ná poŝtánowienia ich [...] rozmyŝifz. *LatHar* 121; *SarnStat* 276, 297, 396.

postanowienie około czego (5): *RejPos* 339; *ModrzBaz* 75v; chćiała Litwa aby Postanowienie około Inŝlant corroborowane było Constitutią *ActReg* 74; *SarnStat* 921. Cf »postanowienie uczynić«.

postanowienie o co (1): A ták/ y o to by poŝtánowienia trzebá [de hoc constituendum esset]/ á ná owo zbytnie wywożenie [zboża] wmiárkowania *ModrzBaz* 33v.

postanowienie o czym (11): *WujJudConf* 195v; *ModrzBaz* 75v; Po wtore dáiemy im poŝtánowienie czwartego Zboru Powfzechnego Chálcedońkiego [...] o dwu náturách w iedney perfonie Chryŝtuŝowej *SkarJedn* 315, 315; któręy rzeczy nie ma ŝzkodźić to poŝtánowienié wysŝzęy nápiŝané o kłátwie do trzećiego dnia trwáiącéy. *SarnStat* 225. Cf »postanowienie uczynić«.

postanowienie w czym (3): *abi sye przesnie [nowe kontrakty] pyerwfcie poftanowienie wrzczach yey m. [królowej Izabeli Jagiellonki] y sina yey m. nieodmienylo LibLeg 11/41v; BielKron 223v; SarnStat 301.*

postanowienie czyje, czego [w tym: G sb i pron (33), ai poss (25), pron poss (12)] (70): A to ya vkázuyę ápoftolŕkye poftánowyeny/ ktore przez tylo let lat nye odmyennye trwało y trwa po wŕyftkim krzeŕciyańŕtwe *KromRozm III 77/15, G5v, K3, L5, L5v, N4v; Diar 52, 53, 85; Prawo Przyrodzone ieft/ do kthorego lámo przyrodzenie bes żadnego czyiego poftánowienia wiedzye. GroicPorz a2; I piŕał náprzeŕiwko poftánowieniu tego Papieźá/ wáŕz ieden Biŕkup KrowObr 105v, 41, 118v, 204v [2 r.], 235v; BibRadz 1.Par 23/27, 1.Esdr 3/10; á ŕzło to o przyzwolenie Trydeńŕkiego Koncilium poftánowienia BielKron 229v, 407v, 415v; Mqcz 382c, 413c; RejAp 149; RejPos 178v, 230v, 236v, 327; BiaŕKat 288v marg; RejZwierc 195v; WujJud 40; ktorego poftánowienia zborowego nie godźi ŕie ledá komu wedle woley ŕwey pŕowác. WujJudConf 188; SkarJedn 109, 126, 147, 175, 192 (10); ModrzBaz 40v; Poftánowienie koŕcielne dobre. SkarŻyw 456 marg, 388, 456, 520; ActReg 32v; CzechEp 135; ná ktorych [synodach] máło nie wŕzyŕcy oni Oycowie/ ktorzy ná Niceńŕkim ŕynodzie byli/ cofnęli ŕię od Niceńŕkiego poftánowienia NiemObr 128, 26, 176; ReszPrz 95; GórnRozm E2v [2 r.]; ActReg 44; WujNT 595, 747; áby káždy Stároftá po mieŕŕiech y miaŕteczkách/ y po wŕŕiach w Stároftwie ŕwym to poftánowienie náŕzé wczás obwoŕác dáli SarnStat 975, 52, 76, 343, 703, 931 (10); SkarKazSej 674b.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: aby, żeby (9), iż (1), zaimek pytajny (1)] (11): BielKron 204; Designatio, Rozrządzenie/ roŕpráwá/ poftánowienie yáko co ma byŕ czyniono. Mqcz 392c; SarnStat 384, 925; iáko gdyby poftánowienie byŕo/ áby obywátele wŕzyŕtkich pańŕtw ze dwudzieŕtu wŕok koń ŕtáwiŕ mieli GrabPospR L2v.

W połączeniach szeregowych (14): (nagŕ) Wtora [...] Przyŕięgá Biŕkupow Papieźowi. (-) [...] Reguŕ Swiętych Oycow/ Dekrethow/ wŕthaw/ wtwierdzenia/ poftánowienia/ záwiefzenia/ doyrzenia/y Mándaty Apoŕtolŕkie/ ze wŕzyŕtkiey mocy/ będe chowáŕ/ ŕtrzegŕ KrowObr 128v; BielKron 223v; Mqcz 372d, 375c, 392c, 392c, 413b; RejAp 149; Drudzy teź ŕzukáli rády/ náuki/ poftánowienia okoŕo they ŕwieteý ŕwiátŕoŕŕi v ludzi tákże ŕmiertelnych iáko y lámi RejPos 339; SkarJedn 192, 319, 333; ZapKoŕcier 1582/32v; Ale gdy przyidzie ná ludzki rozŕádek/ ná wŕtáwy/ ná zdánie/ ná poftánowienie: wywrocá teraz Loikowie pogáńŕká filozofią wŕzytko ná nice CzechEp 105.

W charakterystycznych połączeniach: postanowienie apostolskie (11), koncylijum (3), kościelne (4), krola (WKM, krolewskie) (3), ludzi mądrych (2), panow radnych, papieża, sejmowe (sejmow) (3), starszych, synodu(-ow) (2), tradycyjej kościelnej, zborow (zborowe) (4).

Frazy: »postanowienie jest uchwalono« (1): To poftánowienye aczkolek thak iuff ieft uchwalono, a wŕŕakoŕŕ [...] ConPiotr 34v.

»postanowienie się wypełniło« (1): Vŕtáwiliŕmy/ iźby Rádá mieyŕŕka wŕzytkie wŕtáwy Woiewodzine trzymáli/ [...] ták iźby ŕię to poftánowienie wypeŕniło. UstPraw F3v.

Zwroty: »postanowienie chować, trzymać; postanowienie jest dzierzane(-o), chowane, strzeźone« [w tym: dzierzone, chowane, strzeźone (2)] = observare, ordinationem (et regulationem) tenere, (servare et custodire) JanStat [szyk zmienny] (1:1;3:2:2): áni Ceŕárŕkich dekretow/ áni

PapieŃkich wŃtaw/ áni ¿adnego poŃtánowienia w rzeczy poŃpolitey [*luteranie nie*] trzymáią *BielKron* 223v; tym wŃadzà dáiemy karác wyŃtępné/ y którzy vpornie Ńzkody ludzióm czynią/ nie chowáiąc poŃtánowienia w kupowánium żywnoŃci. *SarnStat* 301, 369, 382, 975.

»postanowieniu czynić dosyć« [*szyk zmienny*] (2): *BielKron* 415v; Turczyn poŃożył w tym nádzyeię iż czyni dofyć poŃtánowieniu Machometowemu *RejPos* 236v.

»postanowienie przestápić (*a. przestępowác*)« (2): *Diar* 53; piŃali do KonŃtántego: aby ták łácnio wiary Heretykom nie dawał/ á poŃtánowienia oycow ná zborze NiceńŃkim [...] nieprzeŃtępował. *SkarŻyw* 388.

»stać przy postanowieniu« (1): Ńtoiąc przy Ńtárym przodków náŃzych poŃtánowieniu [*innitendo veteri praedecessorum nostrorum instituto JanStat* 622] Ńkázuiemy: iż ¿aden Ńzláchćic iman bydź nie ma/ [...] iedno któryby był piérwéy práwem zwyciężón. *SarnStat* 703.

»postanowienie targać« (1): [*A nie może nikt*] tey Ńtárádawna *inter dissidentes in religione confederacyey y poŃtánowienia* [...] tárgác. *CzechEp* 13.

»postanowienie uczynić; postanowienie (ma być) uczynione(-o)« [*w tym: o czym (6), około czego (1), „w tej mierze” (1), aby, żeby (5), iż (1), cum inf (1)*] = *statuere Mącz, PolAnt; consultationem decernere Modrz; constituere, decernere statuendum, commendatio scripta JanStat* [*szyk zmienny*] (19:5): *KrowObr* 32v, 233v; dofyćiefmy vpomináli BiŃkupy y Doktory [...] do tey doby ¿adnego poŃtánowienia nie vczynili *BielKron* 200v, 204 [2 r.], 210v; *Mącz* 399c, 412b; rozesłał liŃty do wŃszystkich Iudczykow [...]. Aby miedzy łobà vczynili poŃtánowienie obchodzić dzień czternaŃty mieŃiácà Adárà *BudBib Esth* 9/21; *ModrzBaz* 77, 89, 89v [2 r.]; to ná Séymie Wálnym [...] vczyniliŃmy poŃtánowienié/ żeby w káżdych žiemiách Ńędziowie žiemŃcy byli powinni mieŃzkác *SarnStat* 555, 851, 864, 915, 930, 971, 1098, 1222; *GrabPospR* K4, L2v, L4v.

»postanowieniem ustawiać« (1): VŃtáwiliŃmy/ y ninieyŃzym poŃtánowieniem wŃtáwiamy [*Statuimus, et praesentibus statuendo ordinamus JanStat* 240]/ áby káždy PiŃarz iáwny/ álbo ofobliwy Dworu náŃzego BiŃkupiégo/ álbo DioeceŃfiiéy KrákowŃkiéy przerzeczonéy/ zá którákolwiek rzecz vczynionà [...] więcéy nic nád ŃzeŃć grofzy práŃkch wyćięgác [...] nie máią *SarnStat* 221.

»postanowienie wypełnić« (1): A kto by ninieyŃszej uchwały albo postanowienia sejmowego nie wypełnił albo przestápić Ńmiał [...] karan będzie tanquam violator publicae pacis *Diar* 53.

»przeciw(ko) postanowieniu wystápić, wykraczać, być; postanowieniu przedwić się« = *contra ordinationem excedere JanStat* [*szyk zmienny*] (2:1:1;1): *KromRozm III* K3; aby w zadney namnieyŃszej rzeczy zŃtrony naszey y ludzi naszych niewykracało się przeciwtemu postanowieniu. *ActReg* 144; *SarnStat* 52, 979; ¿aden bacžny táktemu poŃtánowieniu przeciwić Ńię nie będzie *GrabPospR* N3v.

»postanowienie złamać« (1): Kthore poŃtánowienie/ potym widząc być z náuki DijabelŃkiew/ SylweŃter piérwŃzy [...] złamał *KrowObr* 230.

Wyrażenia: »postanowienie pospolite« [*szyk 1:1*] (2): Rogationes et plebiscita, WŃtáwy y poŃtánowienia poŃpolite. *Mącz* 357c. *Cf* »przeciw pospolitemu postanowieniu«.

»prawne postanowienie« (1): Przetož okoŃo obieránia Krolá niechay będzie prawne poŃtánowienie [*legibus praescribatur*] *ModrzBaz* 75v.

Szeregi: »postanowienie i artykuł« (1): pewnemi y łufznými przyczynámi ktemu przywiedzienu do tegóz poftánowienia y ártykułu wyszféy nápiłáné⁸⁰ vltáwiami: áby [...] *SarnStat* 1216. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»postanowienia i (albo) kanony« [*szuk 1:1*] (2): który z infzymi ftárymi Doktormi świádczy 70 byc poftánowienia álbo canonów conciliu^m Niceńfkiégo. *BiałKat* 288v *marg*; *SkarJedn* 259.

»prawo i postanowienie« (1): á ktofz może fkázić práwo mátki fwey y poftánowienie oycá fwego? *SkarŻyw* 456. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»postanowienie, (i, a) rozrządzenie (a. zrzádenie, a. porzádek)« = *ordinatio (et dispositio a. regulatio)* *JanStat* [*szuk 4:3*] (7): Na (ktore postano>wienie y srzádeni [!]. My Krakowífci, Kazimirzci, Kleparífci, [...] rzemieflá Rżeźniczego, iednostainiesmi przistali *ListRzeź w.* 53; pan Kryftus/ álbo zakon yego/ myał byc zgotowan [...] ná poftánowyenyu y porzádku ápoftolífkim *KromRozm III* G5v; áby tákové rozrzádenié/ poftánowienié/ ná wieczné czáły bylo dżierzáné/ chowáné/ ftrzeżoné *SarnStat* 369, 369, 382 [2 r.]. *Cf* »z porzádku a postanowienia«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»skazanie (a. rozkazanie) i postanowienie« (4): zá fpólná rádą włyfłkich Rad nálfzych/ przyfzliłmy do niżéy nápiłánégo fkazánia/ y poftánowienia [*sententiam et ordinationem* *JanStat* 50]: áby Sól Wielickich y Bocheńfkich Zup/ przez włyfłki królestwá obywátele/ [...] bylá wożoná y przedawáná *SarnStat* 384 [*idem*] 925. *Cf* »według rozkazania i postanowienia«, »nad rozkazanie i postanowienie«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»statut i postanowienie« (1): którzybykolwiek ninieyfzému Státutowi/ y temu poftánowieniu [*statuto et ordinationibus* *JanStat* 240] czyniliby vpornie [...] *SarnStat* 221.

»uchwała i (albo) postanowienie« = *decretum et constitutio* *JanStat* (3): *Diar* 53; á przedsię [*papieźnicy*] gdy idzie o zwierzchność y wládzá oycá Papiieżá/ vchwały/ y poftánowienia fynodu tego nie przyjmują. *NiemObr* 176. *Cf* »wedle uchwały i postanowienia«.

»ustawa, (i, a) postanowienie« = *decretum; praescriptum* *Mącz* (3): Psephisma, [...] Latine Decretum, Vltáwá/ Poftánowienie. *Mącz* 328c, 357c. *Cf* »wedle ustawy a postanowienia«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 7 r.*]

Wyrażenia przymkowe: »według (a. wedle) postanowienia« = *iuxta verba, per manus PolAnt; ex praescripto* *Mącz*; *iuxta commendationem a. conclusiones a. constitutionem a. dispositionem, secundum ordinationem* *JanStat* (22): *KrowObr* 235v; A ták wedle oštátniego poftánowienia Dawidowe⁸⁰ policzono Lewity *BibRadz* 1.Par 23/27, 1.Esdr 3/10; *OrzQuin* Q3v; o ktorych [*naukach swych*] ták rozumieli [*doktorzy zakonni*]/ iż im iuz nic wícey nie bylo potrzebá do żywotá wiecznego/ iedno wypełnienie zakonu fwego/ według poftánowienia Moizéfzowego. *RejPos* 230v; *RejZwierc* 195v; iż wedle poftánowienia czterech Synodow/ naywýższy ftárego Rzymu Papiież/ pierwzym ieft nád włyfłkimi kápłany. *SkarJedn* 147, 272; *ActReg* 44, 95, 159; á v kogo fześć grofzy złé w iednéy grzywnie będą ználeżoné: tákowy wedle piérwzégo poftánowieniá będzie karán. *SarnStat* 407, 276, 343, 396, 975, 1098, 1204.

~ *Szeregi*: »wedle nauki a wedle postanowienia« (1): áby fie [...] záchowywáli wedle oney náuki á wedle onego poftánowienia Moizéfzowego. *RejPos* 178v.

»według rozkazania i postanowienia« (1): Kthorzy [pasterze] [...] lud Boży według rofkazania y poftánowienia Apoftoľskiego rządzą *KrowObr* 118v.

»wedle uchwały i postanowienia« (1): żeby kmiećie którzy łą powinni Pobory płácić/ do Pána álbo Dźierzawce wsi/ [...] którégokolwiekby łtanu y doftoienłtwá był/ wedle Séymowéy vchwały y poftánowienia [*iuxta conventus decretum et constitutionem factam JanStat* 369] w Liściéch Vniwerfałowych opiánégó/ byli powinni Pobory znieść *SarnStat* 343.

»wedle ustawy a postanowienia« (1): Omnia ex praescripto facere, Wziftko wedle vftawy á poftánowienia czinić. *Mącz* 375c. ~

»z postanowienia« (3): áni tego [*niektórzy pisarze*] mowią/ áby z łpoftánowienia [!] Niceńkiego zboru to czynić/ ále ráczey z náuki y náfládowania Rzymkie⁶⁰ kościoła/ winni byli. *SkarJedn* 126.

~ Wyrażenie: »z społecznego postanowienia« (1): A potym z połącznego [!] poftánowienia vczynili o tym Statut [*communem statuentes de his legem*]/ áby zázwdy ich potomkowie [...] łwe miełfkánie w cudzych kráinách mieli *Leop* 3.*Mach* 6/33.

Szereg: »z porzázdu a postanowienia« (1): Dofyc kyedy łye okaże/ iż to [*zwierzchność papieża*] yeft z ápoftoľkyego porzázdu á poftánowyenya *KromRozm* III N4v. ~

»przeciw(ko) [= *wbrew*] postanowieniu« (4): A ktoby łe przeciw temu poftánowieniu wáżył tego vczynić/ tedy ma łiedzić pułroká w wieży *SarnStat* 154.

~ Wyrażenia: »przeciw popolitemu postanowieniu« (1): gdyż to było przeciwko Pánu Bogu/ przeciwko zázkazaniu vrzędnemu/ y przeciw popolitemu poftánowieniu. *WerGośc* 229.

»przeciwko postanowieniu statutowemu« (1): IEfliby kto przeciwko poftánowieniu Státutowému [*contra dispositionem statutorum JanStat* 200] co práwem Kortyzáńskim otrzymał: niech będzie wywołán *SarnStat* 175.

Szereg: »przeciwko ordynacyjej i postanowieniu« (1): A przetóz któryżkolwiekby łe wáżył co wziác przeciwko téy ordináciiey y łtárému koronnému poftánowieniu [*contra praesentem ordinationem et antiquam Regni Constitutionem JanStat* 303]: [...] tákowy [...] sftawa łe bezecnym *SarnStat* 76. ~

»nad [= *wbrew, inaczej niż*] postanowienie« (4): *SkarJedn* 333; A ieśli obáczę żeby Biłkupi iácykolwiek/ nád poftánowienie oyców łwiętych czynili: z nimi żadney łpołecznołci y złączenia mieć nie będą *SkarŻyw* 520; *CzechEp* 135.

~ *Szereg*: »nad rozkazanie i postanowienie« (1): Nie czynicie dla BOgá tego/ ábyłcie [...] Wiáry łwiętey chrzełcijáńskiey mieli odłtępowác: á nád ich [*ksiąząt mazowieckich*] rofkazanie y poftánowienie/ nowe rzeczy/ kwoli iákitemu Luthrowi/ álbo Kálwinowi do myłli y łerc wáłzych przypułzczáć. *ReszPrz* 95. ~

»za postanowieniem« (1): Też y w ziemi Pomorzkiey Dań álbo wybieránié/ które Portem *aliâs* Márfard zá łtárym poftánowieniém [*veteri institutione JanStat* 901] Kłiążąt Polłkich było zwáné/ [...] káłsuiemy *SarnStat* 1118.

a. *Ugoda, układ, umowa; conventio Mącz, JanStat; pactio PolAnt; convenientia, pactum Mącz; contractus JanStat* (62) : y postanowienie [*lege: postanowienia*] tesz będą miely mocz takie yákie będzie Zobvdwv łtron sprawiedlywe *LibLeg* 11 /24; *BibRadz* 2.*Mach* 12/1; *Mącz* 226a; *ZapKościer* 1582/41; y sftála łię vgodá y pokoy wieczny przyłięgá z obudwu łtron vmocniony/ ktorego

poftánowienia priwiley ręką Legatá Papielskiego [...] podpisan/ á pieczęćiami [...] vmocniony. *StryjKron* 647, 295 [2 r.], 497, 512 [2 r.]; *ActReg* 43.

postanowienie około czego (1): pisał doniego około zastanowienia pokoju, między Panstwy Cesarza IM a panstwy naszymi doczasu acz by dalsze iakie około roznic tych zaczętych, postanowienie się zobu stron stało *ActReg* 143.

postanowienie o co (1): Commiffarze ivz teraz na granicze [...] ześliemy abi tak o granicze yako y o ynne krziwdy poftánovienie pewnelie ftalo *ComCrac* 15.

postanowienie między kim (a, i (między) kim) [w tym: między sobą (3)] (9): *LibLeg* 11/25v; *Mącz* 481a; *StryjKron* 295; CONFIRMATIO poftánowienia między Iáinie Wielmożnémi Pány Rádziwiłami [...] vczyniona: z ftrony tego/ że w tym domu dżiówki nie dżiedziczą *SarnStat* 591. Cf »postanowienie uczynić«.

postanowienie z kim (9): *ActReg* 76; Miárá y fpořób kupowania Zydóm ma bydź włożoná, á wřázke wedle poftánowienia, które máią z miáfty, niech fie záchowáią. *SarnStat* 266, 1106. Cf »postanowienie uczynić«.

postanowienie w czym (5): Papiěz przed tym w Bononией z Cefárzem tę rádę czynili/ áby to poftánowienie w wierze mogło być bez Koncilium *BielKron* 208. Cf »postanowienie uczynić«.

postanowienie czyje (2): *BielKron* 407v; Potym adhortował Krola, [...] postanowienie iego znaszemi aby dzierzał *ActReg* 76.

W połączeniach szeregowych (8): convenientia partium, Zgodá między ftronámi/ vmówienie/ poftánowienie. *Mącz* 482a, 272b, 482b; *SkarJedn* 333; Téż wřzyftki gwałceniá pokoju y przymiérza/ obietnic y poftánowienia [...] pfuiemy/ y nirkzemné czynimy. *SarnStat* 1115, 1095, 1099, 1106.

Zwroty: »postanowienie chować, dzierżec, strzec, trzymac, wypełniać« [w tym: chować, wypełniać, strzec (1)] = *conventionem attendere a. implere a. observare a. tenere JanStat* (1:1:1:1:1): *ActReg* 76; ále ten obyczay/ który będzie poftánowiön ku fzukániu żywnořci ich [Żydów]/ wřędzie w króleřtwie nářzym niech dżerżą y pilnie ij chowáią: y tákże vmowy y poftánowienia/ które [Żydzi] z niektórymi miáfty więřřzemi króleřtwá nářzego máią/ we wřzyřtkim niech trzymáią. *SarnStat* 266, 1106.

»w postanowieniu czynić dosyć« (1): A tak mi wtey vmowie y postanowieniv ktore sye miedzi namy a miedzi Czefřarzem ye^{go} m. Thureczkym [...] ftalo cziniacz dořlicz. wářesmi [...] kv tey rzeczi pořlaly *LibLeg* 11/25v.

»postanowienie (u)czynić; postanowienie uczynione« [w tym: z kim (6), między kim (a kim) (5), w czym (2), z strony czego (1), aby (1), iż (1)] [szyk zmienny] (15:4): *LibLeg* 11/24, 33 [2 r.]; A ták [Hiszpanie i lud wyspy] vczynili poftánowienie między łobą/ iż ná kádde trzy Mieřiące Krolowi Krzeřćijáńřkiemu ftó funtow złotá [...] mieli fkládác. *BielKron* 442v, 186v, 213, 217, 413v, 442v; *Mącz* 481d; *SkarJedn* 333; *ZapKořcier* 1580/13; z ktorych [czarnoksiężników] niektorzy z Dyabłem poftánowienie czynili *NiemObr* 177; Tákże téż mówimy o káždym poftánowieniu vczynionym [in omni contractu inito *JanStat* 559] z fynem oycowřkim/ iż nie ieřt wářné/ gdy [syn] ieřt w mocy oycowřkiéy *SarnStat* 586, 586, 591, 706 [2 r.], 976.

Wyrażenia: »postanowienie dwu stron, z obu stron« (1:1): *Mącz* 226a cf »postanowienie albo zjednanie«; *ActReg* 143 cf *postanowienie około czego*.

»przyjacielskie postanowienie« (1): Krol ye⁸⁰ m. proszy yzbi v C.m. roskazal sandziakowy [...] yzbi [...] przyaczielskie w granyczach postanowienie vczinily *LibLeg* 11/33.

»postanowienie utwierdzone; postanowienia potwierdzenie« (1:1): *BielKron* 413v; á ku mocnieyřzemu onego pořtánowienia potwierdzeniu/ dáli łobie w zakłádzie ludži zacnych z obudwu łtron *StryjKron* 200.

Szeregi: »postanowienia i pakta« (1): zenie będzim mogli zKrolem IM Panem Oiczem naszym, takrychło się około postanowienia y Pact przez Posły nasze na mowionych zniesc y porozumiec *ActReg* 134.

»porozumienie i postanowienie« (1): Przypátrrze fie profze cię/ ieřli to dobrze/ tákiego nie imáć: ábo owego/ ktory z nieprzyiáćielem Koronnem ma porozumienie/ y pořtánowinie [!] *GórnRozm* C4v.

»ugoda i postanowienie« (1): Táka byłá ugoda y pořtánowienie miedzy Konradem Xiązędem Mázowieckim y przerzeczonymi Bráćią Krzyżakámi *StryjKron* 295.

»umowa i postanowienie« = *pacta et conventiones JanStat* (6): *LibLeg* 11/25v; *Mącz* 481d; Ieřlić nowe przymierze dáć miał/tedyć pewnie nie bes náuki/ ábo vřtav/ ábo rořkazánia nowego [...]. Boć nigdy żadne przymierze/ bes pewnych vmow/ y pořtánowienia nie bywa *CzechRozm* 92v; *SarnStat* 266, 590. Cf *Wyrażenie przyimkowe*.

»postanowienie albo zjednanie« (1): Lex commissoria, Pořtánowienie áłbo ziednánie dwu łtrón pod pewná vmowá *Mącz* 226a.

Wyrażenie przyimkowe: »wedle (a. według, a. podług) postanowienia« (5): gdy fie v niego Oćiec Włodimirz vpominał według pořtánowienia dwu tyřiącu grzywien/ [...] niechćiał tego vczynić Iarołław *StryjKron* 165, 421; *SarnStat* 266.

~ *Szeregi*: »podług postanowienia i przymierza« (1): na ktore [*Niemców*] ze Kr. IM Tatarowie iako powinni podług postanowienia, y przymierza pomagac mieli *ActReg* 122.

»według umowy i postanowienia« (1): [*poseł węgierski i wałaski*] przynieřli řrebro/ złoto/ y ine klenoty/ [...] tákieř więźnie według vmowy y pořtánowienia krolá Węgierłkiego Władziřławá *BielKron* 407v. ~

α. *Umowa przymierza bożego z Izraelem* (6) : Támže wnet Moizeřz [...] z wielkim łtráchem podał im ono wřzytko ták nápiřáne pořtánowienie *RejPos* 102v.

postanowienie z kim (1): Pořtánowienie Boże z Nohem. *StryjKron* 6 marg.

postanowienie czyje (2): obiecał im to koło y ten łuk [*tj. tęczę*] vkázáć/ ná znak pewnořci pořtánowienia łwego *SkarŻyw* 271. Cf »postanowienie boże«.

Wyrażenia: »postanowienie boże« (2): *StryjKron* 6 marg cf *postanowienie z kim*; *NiemObr* 72 cf »umowa i postanowienie«.

»postanowienie twarde« (1): Támže wnet Moizeřz nápiřawřzy ono řrogie á twarde pořtánowienie miedzy nimi á miedzy Pánem vczynione [...] *RejPos* 102.

»postanowienie uczynione« (2): vczynił z nimi przez Moizeřzá przymierze wieczne [...]. Kazał potym Moizeřzowi/ áby ze dwoygánałcie pokolenia ich s kaźdego był ieden obran/ [...] á czedł mu pořtánowienie ono od Páná vczynione *RejPos* 102, 102.

Szereg: »umowa i postanowienie« (1): w którym [Starym Testamencie] vmowá/ y poştánowanie Boże/ ná pílmie/ dla wieczney pámiątki pozostáwione było. *NiemObr* 72.

b. *Przykazanie boże* [w tym czyje (210): *G sb i pron* (137), *ai poss* (49), *pron poss* (24)] (227) : *LubPs* aa5v, bb5v; *BielKron* 78v; Tu Pan rofkázuie pofelstwo do piątego kościoła Sárdnińkiego/ ktoremu grozi/ iż nie pilen poştánowienia iego. *RejAp* 34, 22, 85v, 88; powiedaycie Ewanyelią/ to ielt/ to nowo poştánowienie moje. *RejPos* 302v, 101v, 161, 164, 188v, 285v, 300, 330; *BudNT Rom* 9/12[13]; *CzechRozm* 100v.

postanowienie czego (2): iż ten chytry wąż [...] gryzye á przelláduie łtopy iego/ to ielt/ łwiętą náukę iego á łwięte poştánowienie dołtoynych łpraw iego. *RejPos* 26; *BudNT* li8v.

postanowienie o czym (1): Poştánowienie o łiodnym y Miłostíwym Lećie *Leop Lev* 25 arg.

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby, żeby] (2): *CzechRozm* 254v; álbowiem to ielt Páńłkie rofkázanie/ y poştánowienie/ áby dzień był do roboty obrocony á noc do łpánia. *ReszPrz* 51.

W połączeniach szeregowych (42): á dádzą łie vwodzić ledá wiátrowi od łzczyrych łłow woley á poştánowienia Páńłkiego. *RejAp* 43, AA8, 61, 67v, 68, 82v (11); łámego Iezufá/ á nikogo inego/ rády itez náuki á połthánowienia/ łłuchác mamy *RejPos* 285v; Ale iż gwałł/ który łie dzyał y dzyeie imieniowi Páńłkiemu/ łwięthey chwale iego/ y nieomyłnym połłepkom y połthánowieniu iego/ [...] y kámienie wzbudzáć mułi áby wołáło *RejPos* Ooo5, 175v, 177v, 188v, 260, 260v [2 r.] (30); *BudNT* li8v.

Zwroty: »postanowienie łamać« (1): kthorzy łlowo iego łŚwięte wywráćią/ łświętołci y połthánowienia iego łłamią *KrowObr* 186.

»odstąpić (a. odstępować, a. ustąpić) (od) postanowienia; przestąpić (a. przestępować) postanowienie« [szyk zmienny] (5:4): Iż gdy przelłapicie me połthánowienie/ Ze miedzy narody dam was w rołprofłzenie *LubPs* hh3, aa6v *marg*; *RejAp* 30v; ktorzy nigdy nie mieli odstąpić áni łie záprzeć imieniá łwiętego iego/ łłow łwiętych/ y połthánowienia iego. *RejPos* 318, 180v, 209v, 229v, 290, 309; *WujJudConf* 8v.

»sprzeciwi(a)ć (a. przeciwić) się postanowieniu« = *ordinationi resistere* *Modrz, Vulg* [szyk zmienny] (8): *LubPs* bb6v *marg*; *KrowObr* B3; *RejAp* 149v; *RejPos* 346; *RejZwierc* 259; *ModrzBaz* 63; *SkarŻyw* 394; Przeto kto łię łprzećiwia zwierzchnołci/ łprzećiwia łię połthánowieniu Bożemu. *WujNT Rom* 13/2.

»stać przy, w postanowieniu« (12:1): á ćić łą tą pieczęćią Páńłką náznáćzeni/ kthorzy łtoią w [...] połthánowieniu Pána łwego *RejAp* 67, BB8v [2 r.], 67v, 69, 116, 119, 198; mocno łtoycie przy połthánowieniu Pána łwego *RejPos* [226], 58, 187v, 289; *RejZwierc* 195v.

»strzec, dzyerżec się postanowienia; postanowienie się zachowywa« [szyk zmienny] (1:1;1): A wierny iego áby [...] mocno łie dzyerżał/ łwiętego głófu iego/ náuk y połthánowienia iego *RejPos* 260v, 349; *BiałKat* 338v.

»postanowienie targác; na postanowienie się targác« (1;1): *RejPosWstaw* [41⁴]; Bo ielłibył też y przećiw temu mowić miał: tedybył łie znáćcznie ná BOże połthánowienie targał *CzechRozm* 246.

»postanowienie wypełnić; postanowienie się wykonało« (1;1): *RejPos* 102; niechcąc áby on syn jego miał być zá obiecánego z dawná Mefyafzá zaráz poznány/ [...] álzby fie przezeń wprzod Boże poftánowienie wykonało. *CzechRozm* 159.

»(z)gwałcić postanowienie; postanowienie jest gwałcono(-e)« [szyk zmienny] (4;2): *KrowObr* 205; *RejPos* 230, 284, [292], 352; á ktoż tego Páná y iego poftánowienie kiedy zgwałcić álbo zwyciężyć może? *RejZwierc* 171v.

Wyrażenia: »mocne, nieomyłne postanowienie« [szyk 9:8] (14:3): *RejAp* 30v, 116, 169; vřtháwicźnieć fie opowiada y obwoływa s tą świętą prawdą fwoią/ á z nieomyłnym poftánowieniem fwoim *RejPos* 336, 187v, 211v, 229v, 230, 270v (11); *RejZwierc* 259; gdyżechmy [...] vználi tę łczyrą prawdę Bożą y poftánowienie to mocne od Páná Iezu Chrifá *WujJudConf* 10. Cf »wedle mocnego postanowienia«.

»postanowienie pańskie, boże (a. boskie), Pana twojego (a. swojego itp.), bostwa, Pana Chrystusowe, Boga (Ojca), Ducha Świętego« = *Dei ordinatio PolAnt, Modrz, Vulg* [szyk 76:5] (25:23:21:4:3:3:2): *MurzNT* 81; I co ielt więtlzszego prołzęćię? ielli zwytzay/ tzyli poftánowienie Páná Kryftufowe? *KrowObr* 205, B3, 205; gdy fie iuż było odmieniło wřzytko poftánowienie Pánłkie na łtolicach Rzymłkich *RejAp* 165, 37v, 43, 67, 82v, 109 (9); więcey łobie wáżąc vřtáwy ich [ludzi]/ náuki ich/ dekretáły łmrodliwe ich/ niźli łczyre/ iáfne/ á iáwne poftánowienie Páná fwoiego *RejPos* 339, [73], 119, 121v, 129v, 164 (25); *RejZwierc* 259; *WujJud* 83v, 155v, 156; *WujJudConf* 150v, 155, 155v; *RejPosWstaw* [41⁴]; *BudNT Rom* 13/2; *CzechRozm* 159, 237, 237v, 246, 254v, 256; iż [...] wżgárdźiwłzy Boże y przyrodzone poftánowienie/ do broní fię rzucáią *ModrzBaz* 63, 63; [Grekowie] miłóć y iednoć zrzucili/ pokoy fkázili/ poftánowienie Duchá S. zbluznili *SkarJedn* 337, 202; *SkarŻyw* 394; *CzechEp* 331, 404; *NiemObr* 32, 59, 70, 117; ktokolwiek vporem łwym ludzkim/ Bołkie poftánowienie chce pomiełżác. *ReszPrz* 108, 51; *WujNT* 267, *Rom* 13/2. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»przedwieczne postanowienie« (1): tylko mam zá prawdźiwe Boże Koncilium/ ono przedwieczne poftánowienie/ ktore mi on łam przez Iezufá Chrifufá y przez vcźnie iego oznaymił *CzechEp* 234.

»postanowienie (jest) święte« [szyk 34:24] (58): *KromRozm II* v4; *LubPs* aa6v marg, bb6v marg; *RejAp* 30v, 35, 61 [2 r.], 78, 88v (10); A iżby fie żaden nie vchyláł áni ná práwo áni ná lewo od łwiętego poftánowienia ie⁸⁰. *RejPos* 189v; A wźdy fie nam záwźdy cięźłze widzyáły łwięte poftánowienia twoie *RejPos* 235v, 26, 70v, 104v, 119, 169 (32); *RejZwierc* 195; co nád tákimi Krolmi á Przełóženemi Pan [...] okázowác raczył/ ktorzy zołtawáli przy łwiętey prawdźie iego/ á przy łwiętym poftánowieniu iego *WujJudConf* 16, 8v; *NiemObr* 73. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»postanowienie uradzone« (1): gdy iuż [Chrystus] pocźął obiáwiác wolá á poftánowienie z dawná vráđzone [...] z Bogiem Oycem y z Duchem łwiętym *RejPos* 333.

»postanowienie wiekuiste« (2): Gdyż wiemy/ iż [nauka Chrystusowa] nie ielt s fwiátá tego/ iedno z onego łkárbu á z onego poftánowienia wiekuiftego niebieskiego *RejPos* 122, 121.

»postanowienie zakonu, zakonne« [szyk 2:1] (2:1): Wyflawia ołobliwe łpráwy pánłkie ktore vcźynił [...] włáłkáwem poftánowieniu zakonu łwoiego *RejPs* 27, 188; bo y łámi Izráelczycy z łpołecznoći drugich wyrzuceni być muśieli/ ielliby zakonnego poftánowienia nie pilnowáli. *CzechRozm* 23v.

»Szeregi: »artykuły a postanowienia« (1): iż iefli tych ártykułow á tego poftánowienia nie wypełnicie w namnieyńzey ípráwie/ tedy iuz będyecie przekłęci v Páná íwego *RejPos* 102.

»postanowienie a (i) dekret« [szyk 1:1] (2): Abowiem to ieft poftánowienie w Izráelu/ á ten ieft dekret wydány Bogá Iakobowego [*Quia statutum Israeli est: iudicium Deo Iahacob*]. *BibRadz Ps* 81/5; *SkarKazSej* 707a.

»nauka i (a) postanowienie« [szyk 8:1] (9): tego za heretica maiąc/ ktoby im niewierzył/ choc przeciw nauce pańłkiei vczą/ nie tégo coby zniemi naukę i poftánowienie pańłkie przewrácáł *MurzNT* 81; *KromRozm II* v4; *RejAp* 78; iuz fie nie nádzyeway/ áby [...] iákie zyáwienie/ co tobie nowego przynieść miáło/ iefli fie vniefielz od ízczyrey náuki á poftánowienia Páná fwoiego. *RejPos* 165, 26, 209v, 282, 318, 341. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 16 r.*]

»postanowienie, obietnice« (1): nie dowierzałz świętemu poftánowieniu iego/ nie dowierzałz mocnym obietnicam iego *RejAp* 179. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pismo a postanowienie« (1): Tá fektá Sáduceyłka [...] był też ieden cech zakonników/ ktorzy fie też vdáli byli zá wymyśłem fwoim/ á zá rozmyśłem mnimánia íwego: ktore zázwdy błędne być muśi/ iefli odstąpi od pílmá á od poftánowienia mocnego Páńłkiego. *RejPos* 229v.

»rada a postanowienie« (4): ták iż iedno lámá święta rádá á poftánowienie iego/ wiecznie zoftác muśi. *LubPs I marg*; *RejPos* 104v, 121v, 213v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»postanowienie i rozkazanie« [szyk 3:3] (6): *WujJudConf* 150v; gdyż to ieft poftánowienie Bo że/ y powfzechne rofkazanie iego: żeby zli byli karáni *CzechRozm* 254v; *SkarJedn* 202; *CzechEp* 404; *NiemObr* 32; *ReszPrz* 51. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»słowa(-o) a (i) postanowienie« (5): iż będziefz pilen mocno słow á poftánowienia ízczyrego Páńłkiego *RejAp* 37v; *RejPos* 175v, 301; *RejZwierc* 195v. Cf »nad słowo i postanowienie«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 13 r.*]

»świadectwo i postanowienie« (1): áby [*ciała nasze*] fie nic ni w czyni nie vnośiły od tego świętego fwiádectwá iego y poftánowienia iego. *RejAp* [169].

»umowa i postanowienie« (1): ieft líft y świádectwo pewne/ vmowy Bożey/ y poftánowienia iego świętego *NiemObr* 73. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»wola a (i) postanowienie« [szyk 49:1] (50): *LubPs* aa6v marg, bb6v marg; *RejAp* 20, 61, 69, 104, 106 (8); ábychmy niec inego nie czynili áni ípráwowáli iedno co ieft wola á poftánowienie Duchá twego świętego *RejPos* [73], 129v, 164, 187v [4 r.], 197, 210 (24); *RejZwierc* 206v; *WujJudConf* 8v; przydzie nam vćiec fię do wyrokow pańłkich/ z ktorych vpátrowác będziemy wolą y poftánowienie iego. *NiemObr* 70, 70, 117. Cf *Wyrażenia przyimkowe*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 27 r.*]

»zakon a postanowienie« (2): ábychmy [...] iedno tego pilni byli/ co ieft w zakonie á w nieomylnym poftánowieniu Páná náłzego. *RejPos* 211v, 180v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

Wyrażenia przyimkowe: »wedle (a. według, a. podług) postanowienia« (21):

~ *Wyrażenia*: »wedle mocnego postanowienia« (1): iż iefli fie nie będzie záchowywał [...] wedle oney świętey woley iego á mocnego poftánowienia iego/ iż frogą ímierciá vmrzeć muśi/ y doczełną y wieczną. *RejZwierc* 4v.

»wedle (*a. według, a. podług*) postanowienia Pana sw(oj)ego (*a. twojego*), bożego, Boga« (3:1:1): *RejPos* 327v, 342; gdy ielzczę będziefz chodźił wedle woley á wedle poftánowienia Páná fwego. *WujJudConf* 17; wśzytko dopomaga ku dobremu/ tym ktorzy fą wezwáni podług poftánowienia Bozego [*secundum propositum*] święci *WujNT Rom* 8/28, s. 575 *marginis*.

»wedle świętego postanowienia« (5): ktorzy fie [...] nie będą záchowywác wedle woley á wedle fwiętego poftánowienia iego/ iuz tákowe obiecał puścić ná vpadek ich *RejPos* 175, 42v, 122v, 175, 300.

Szereg: »wedle woley a (i) postanowienia« (11): *RejPos* 42v, 122v, 175 [2 r.], 261, 300, 327v, 342; *RejZwierc* 4v; *WujJudConf* 17; Gdyż tych czáfów ludzie/ máło nie wśzyfcy/ przywłáfzczią to fobie/ iż Bogá fłufznie y przyfłoyne chwala/ chłubią fię teź/ iż to czynią/ wedle woley y poftánowienia ie^{go} *NiemObr* 70. ~

»z postanowienia« (4): *RejPos* 284; tymi fłowy [...] nie [*zakazuje*] przełożenítwá ani zwierzchności/ ktora muśi być w kościele z poftánowienia iego. *WujNT* 85.

~ *Wyrażenie*: »z postanowienia boskiego, bostwa« (1:1): *RejPos* 324; ábyś to ftáranie ktorefny wśzytkim kościołom zpoftánowienia Bołkiego winni fą/ [...] czynił *SkarŻyw* 319. ~

»przeciw(ko) [= *wbrew*] postanowieniu« (4): iż przeciw tákíemu iáfnemu poftánowieniu zmyśláią wykręty ku otrzymániu tego fwego wymyflu/ ktorým fkázili wftawę páńfką *WujJudConf* 248.

~ *Wyrażenia*: »przeciwko postanowieniu pańskíemu« (1): *RejPos* 235v *cf Szereg*.

»przeciwko świętemu postanowieniu« (1): *RejPos* 235v *cf Szereg*.

Szereg: »przeciwko woley a postanowieniu« (1): wymyfláią fámí fobie ine poftępki [...] / wedle myfli fwey/ przeciwko woley á fwiętemu poftánowieniu Pánfkíemu. *RejPos* 235v. ~

»nad [= *wbrew, inaczej niż*] postanowienie« (9):

~ *Wyrażenia*: »nad postanowienie pańskie« (5): Którychto trzech wftaw/ niemoże nigd [...] nad poftánowienié pańfkíe narufzyc *MurzNT* 58v; *RejPos* 326; *NiemObr* 145.

»nad postanowienie święte« (4): ále y Anyoł z niebá by oczywifcie stąpił/ á co inłzego nam nád to poftánowienie fwięte powiedał/ nie kazano nam wierzyć *RejAp* 116, 27v; *RejPos* 317v; *WujJudConf* 8v.

Szeregi: »nad słowo i postanowienie« (1): nic nád iáfne fłowo boże/ y poftánowienie páńfkíe/ [...] ważyć fię niechcemy. *NiemObr* 145.

»nad wolą a (i) nad postanowienie« (4): *RejAp* 27v; A nicby fie fłufznie nie miáło dziać nád fwiętą wolą iego/ á nád poftánowienie iego. *RejPos* 70, 89v, 326. ~

W przén (4) : á iż iuz [*dym piekielny*] zárażał to wdzięczne powietrze náuki y poftánowienia iego fwiętego? *RejAp* 78, 106; Opowiedáiąc wdzięczne á ony bárzo fnádne brzemioną woley fwiętey á poftánowienia fwego *RejPos* 287, 346.

2. *To, co zostało wprowadzone aktem prawnym lub aktem woli* (2) : poftánowił kápłany namiáfłki fwe: [...] przy oftáteczney wieczery/ żeby oni to poftánowienie [*tj. mszę*]/ *ministerialiter* odpráwowáli. *CzechEp* 193.

Wyrażenie: »zakonne postanowienie« (1): Mnie fie ták fámemu zda/ że obrzełká nie ma być z fízábátem y z innym zákonnem poftánowieniem miefzana *CzechRozm* 73v.

3. *Wskazówka wyznaczająca sposób działania* [czego = przez co] (1) : A iefliby był kthóry kray nie równy v tego żłobku/ tedy to może Szłofarz łpiłować/ według poftánowienia Wody. *Strum* C4.

4. *Postanowienie, decyzja, zamysł; propositum Calag, Vulg, Cn; ceptum Calag; praefinitum, quod definitum est Vulg; destinatio, institutum, propositio, resolutio, statutum, suscepta sententia Cn* (57) : *LibLeg* 6/157v; *RejKup* o4v; We zły obietnicy álbo łlubie/ złam wiarę/ w łłkárádey przyłiędze odmień poftánowienie *KrowObr* 143v; *RejPos* 213v; *Calag* 549b; Potym rozłóżywłzy żołnierzow fwoich po lezach/ łam vmyłłił miełzkác w Kijowie przez Zimę [...]. Tego włzyłtkiego poftánowienia wywiedziałwłzy łie Iarosław/ łciągłł z woyłkiem do Kijowá *StryjKron* 170, 215; żebych [...] mogł [...] do wykonánia dobre włzyłtki poftánowienia przywiesć *SkarKaz* 353b, 348b *marg.*

postanowienie czego (1): niech wıęcý niegrzłżenia przed łye poftánowienié włzıawłzy/ Páná Bogá chwali *Oczko* [40]v.

postanowienie o kim (1): wolę przeciw Wátáblowi z písmem przelátć [...]. Tákze też y przeciw włzyłtkim inłzym ktorzy łobie zmyłłáıá to Dawidowe poftánowienie o potomłtwie Nátánowym/ ktoreby miáło ná miełfće Sálomonowego potomłtwá náłtápıć *CzechRozm* 150v.

postanowienie czyje [w tym: ai poss (6), pron poss (2), G pron (2)] (10): rády ich niebełpieczne będá/ á niepewne poftánowienie ich. *RejPos* 188; *CzechRozm* 150 [3 r.], 150v, **3; A oni o łwym poftánowieniu powiedzieli: rádząc tełz im/ áby tołz vczynili *SkarŻyw* 76; [Iwan Wasilewic] odmieniwłzy łwoie pirwłze poftánowienie/ Gábrielá Syná [...] ná Wielkie Xięłstwo po łmierćı łwoiey włtáwıł *StryjKron* 692. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

Ze zdaniem dopelnieniowym [w tym: aby, żeby (3), że (1)] (4): *HistLan* E3; Ale Páweł ł. mowi/ że człówek łam łiebie ma probowác álbo dołwiadczałć/ przez [...] vprzeıme poftánowienie że nie ma wıęcý grzelzyć *WujJud* 223v; O poftánowieniu Dawidowym żeby Nátánowe potomłstwo náłtápıć miáło ná miełfće Sálomonowego. *CzechRozm* 150 *marg.*, **3.

Zwroty: »postanowienie (u)czynić« [szyk zmienny] (2): *BielKron* 187v; Przetom teraz vczynił tho poftánowienie. Aby tho po łym zelciu dzielili panowie *HistLan* E3.

»postanowienie (przedsię) wziąć« (2): połłowie od ołwiadcżonych Ewángelikow [...] do Ratyzbony łie bráli áby tám iákie połthánowienie włzıeli ná tym ziezdie *BielKron* 225; *Oczko* [40]v.

Wyrażenia przyimkowe: »wedle postanowienia« (1): na czym bi stan yey m. [Izabeli Jagiellonki] y sina yey M. mogł bicz łłufłnie opatrzon wedle dawnego postanowienia *LibLeg* 11/42.

»przeciwko [= wbrew] postanowieniu [czyjemu]« (1):

~ *Szereg*: »przeciwko wolej i postanowieniu« (1): Przeto że myłłił vczynić krolem Adoniałzá przeciwko woley y poftánowieniu Dawidowemu. *BibRadz* I 186b *marg.* ~

»za postanowieniem [czyim]« (1):

~ *Szereg*: »za radą i postanowieniem« (1): Ale yelłybi yachacz młvłyala [Izabela Jagiellonka] za ych radą y postanowyenym. tedi bi niech yey the rzecz pretko odprawowala abi yey m w łim kto yni nyeprekazyl *LibLeg* 11/42v. ~

a. *Decyzja boża* [w tym czyje (27): ai poss (15), G sb i pron (8), pron poss (4)] (32) : iż Bogá żaden zwycięzyć nie może/ áni odwróćć poftánowienia iego *CzechRozm* 231v.

W połączeniach szeregowych (2): A to z łtąpienie/ ták Iezufowe/ iáko y náfze przezeń/ płynie z onego przedwiecznego połtánowienia/ przezyźrzenia y vmiłowánia Bożego *CzechRozm* 28, 221v.

Wyrażenia: »postanowienie boże (*a. boskie, a. łaski bożej*), pańskie, Boga, bóstwa, Chrystusowe« = *propositum Dei a. gratiae Dei Vulg* [szyk 15:3] (11:4:1:1:1): ZNáčnye Páweł łwięty to połtánowienie Páńłkye nam wźem oznaymić raczył/ iż kogo Pan Bog z dawná przeźrzał/ tego y ku łwym łpráwam wezwác [...] raczył. *RejWiz* A3; *Leop Rom* 9/11; *WujJud* 164v; *CzechRozm* 28, 255; *WujNT Rom* 9/11. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

»przedwieczne, wieków postanowienie« = *praefinitio saeculorum Vulg* [szyk 6:2] (7:1): dofyć záiłte Bog we wźyłtkim vczynił/ oney woley łwey łwiętey y dobrej: dofyć przedwiecznemu połtánowieniu: dofyć przezyźrzeniu/ obránium/ y wezwánium náfzemu: y wźyłtkim obietnicam łwoim *CzechRozm* 221v, 28. *Cf* »wedle przedwiecznego postanowienia«.

»postanowienie łwięte« (1): ták ia [*Chrystus*] teź znam Oycá moiego/ y połtánowienie łwięte iego. *RejPos* 122.

Szeregi: »przedsięwzięcie a postanowienie« (1): áby wedłóg obránia przedięwzięcie á połtánowienie Boże trwáło *Leop Rom* 9/11.

»rada i postanowienie« (1): iż Bog wźzechmogący/ rádę y połtánowienie łwoie wykonywáiąc/ zá żywotá páná Chriřtułowe⁸⁰/ ludźi niektozych duchem łwoim pobudzał *NiemObr* 118.

»słowo a postanowienie« (1): Bo łie wźyłtká łftność chlebá mocą łłowá Bożego/ á połtánowienia Chriřtułowego/ odmienia w łftność ciáłá. *WujJud* 164v.

»wola i postanowienie« (2): gdy čás nánznaczony vpadku ktorego [*królestwa*] przyidzie: tedy tám nic przeciw woley y połtánowieniu Bożemu nie pomoże *CzechRozm* 255, 171v.

»zakon i postanowienia« (1): ná ktorey [*górze*] pierwey niłzli rozmowić miał z Pánem Bogiem/ á zakon od niego y połtánowienia brác/ [*Chrystus*] poścíl dni y nocy czterdzieści *SkarŻyw* 481.

Wyrażenia przyimkowe: »wedle (*a. wedłóg*) postanowienia« = *secundum praefinitionem a. propositum a. quod definitum est Vulg* (16): *RejPos* 297v; A Synći człowieczy idzie/ wedłóg połtánowienia *WujNT Luc* 22/22, *Eph* 1/11, *2.Tim* 1/9.

~ *Wyrażenia*: »wedle (*a. wedłóg*) postanowienia bożego (*a. boskiego, a. łaski bożej*), pańskiego« [szyk 7:2] (7:2): *CzechRozm* 29, 37v, 73v; *SkarJedn* 62; gdyż [*papieź*] wedłóg połtánowienia páńłkiego/ w ołobie Piotrowej/ ná mieyřcu Kryřtułowym pášie owce ie⁸⁰ *CzechEp* 326, 269, 300, 330; wierzącemu w tego ktory vłpráwiedliwia niepobożnego/ poczytána bywa wiárá iego ku łpráwiedliwości wedle połtánowienia łáski Bożej [*secundum propositum gratiae Dei*] *WujNT Rom* 4/5.

»wedle przedwiecznego, wieków postanowienia« [szyk 4:2] (5:1): Iż łie ták BOgu łpodobáło/ [...] obietnice łwoie wedle przedwiecznego połtánowienia łwoiego pełnić *CzechRozm* 171, 29, 214v; *CzechEp* 269, 300; áby byłá przez kořciół oznaymiona [...] rozliczna mądrość Boża: wedle połtánowienia wieków [*secundum praefinitionem saeculorum*] *WujNT Eph* 3/11.

Szeregi: »wedle obietnice i postanowienia« (1): tedy [*obrzezka*] nie mogła być wieczną/ ále vłtác muřiáłá. Iákořz iuź wedle Bożej obietnice y połtánowienia vłtáłá *CzechRozm* 73v.

»wedle przejrzenia i postanowienia« (1): tedy to dwoiákim ípoľobem może być rozumiano. Naprzod wedle przejrzenia/ y poľtánowienia Bożego *CzechRozm* 37v. ~

»z postanowienia [czyjego]« (3):

~ *Wyrażenia*: »z postanowienia Boga, bostwa« (1:1): á tak íe obchodzíć będyecie w tym kroleŕstwie moim/ thák íako íe ía obchodzę s poľtánowienia Boga Oycá mego *RejPos* 318v, 339v.

»z nieomylnego postanowienia« (1): *RejPos* 0005 *cf Szereg*.

Szereg: »z wolej a z postanowienia« (1): íużes íe náľłuchaľ/ nie z wymyľtu ſwiátá tego/ ále z wolej á z nieomylnego poľtánowienia íego/ o wſzytkich ſprawach [...] żywothá ſwego *RejPos* 0005. ~

»za postanowieniem« (1):

~ *Wyrażenie*: »za postanowieniem pańskim« (1): vſtáwiamy áby po Rzymſkim koſćiele (ktory zá poľtánowieniem páńſkim nád innymi wſzytkimi/ porządney mocy ma przodkowánie [...]) miáľa pierwſze mieyſce Cárogrocka [*stolica*] *SkarJedn* 261. ~

5. To, co się myśli: opinia, pomysł, pogľd (3) :

postanowienie czyje (1): Placita medicorum, Poľpolite powieſći Sentencie poľtánowienie lekárskie/ które bywáýą zá pewne miáne. *Mącz* 302a.

Wyrażenie: »u siebie postanowienie« (1): to potym o ſłowku tym/ Bog/ zámknienie czyni. Íż ono wľánie Bogu w troycy íedynemu náleży. Z ktorego íego tákiego zámknienia/ y v íiebie poľtánowienia/ to wſzytko [...] pľynie/ co íię íedno íuż w nim błędow pokázowáľo *CzechEp* 236.

Szereg: »myſli i postanowienia« (1): Przeto wſzytkie myſli y poľtánowienia [*Quae igitur inventa, excogitata et cognita sunt*] niebędaľi píľmu [...] poruczone/ ľácnó zginá á z pámięći wynidá. *ModrzBaz* 88.

III. W innych znaczeniach silnie substancywizowanych (99) :

1. Stan, sytuacja; status *Mącz, Modrz, Calep; institutio* *Vulg, Modrz; conditio* *Calep, Cn; ordo* *Mącz, forma* *Modrz; affectio, dispositio, constitutio, habilitas, habitudo, habitus, mos, qualitas, temperamentum, temperatura* *Cn* (85) : A Gdy ták mocne poľtánowienie widziſz w roznoſcyach ſтворzenia ſwiátá tego/ coż rozumieſz o onych mocach niebieſkich *RejZwierc* 2v.

postanowienie czego (3): Wyſľáwiá prorok rozliczne moźnoſći páńſkie okoľo poľtánowienia niebá y dziwow íego/ á takieź ziemie y wod rozlicznych *RejPs* 151v; *GliczKsiąż* O6v. *Cf Wyrażenie*.

Fraza: »złe jest postanowienie« (1): íż tákowe złe yeſt poľtánowyenyje ſwyátá czáľu dziſieyſſego *GliczKsiąż* O6v.

Zwrot: »w [jakim] postanowieniu być« (1): A thám íuż áni goſpodárſtwo/ áni żadna rzecz w dobrym poľtánowieniu być nie może. *RejZwierc* 31v.

Wyrażenie: »postanowienie porządku« = *stan* (1): że dobrzi Piſárzowie/ [...] gdy co porządnie á wedle náuki píľzá/ tedy íię nie íedno ná ninieyſze czáľy áľbo ná poľtánowienie porządku [*ad statum praesentem*]/ ále więceý ná wſzech rzeczy przyrodzenie ogládaia. *ModrzBaz* 1v.

a. Sytuacja społeczna lub polityczna; organizacja, ustrój, rządy (29) : Napierweý íe rodzaj Cygáńſki v nas y w Niemcech vkazaľ/ lud proznuiący/ chytry [...] wiáry áni poľthánowienia niemáiac *BielKron* 261v; *GórnDworz* Hh5v; [*Jan Olbrycht*] Rzeczpoľpolitá wtákíem poľtánowieniu/ w íákim íá był od przodkow ſwoich wſiáľ y on ſam záchowaľ/ y ſwemu potomſtwu podaľ. *ModrzBaz* 21v.

postanowienie kogo (2), *czego* (13): *ListRzeż w.* 49; bych miał pewne poştánowanie domá rycerftwá/ kthorzy oni niezwykli być [pokoim *BielKron* 253, 76v; *ModrzBaz* 134v [3 r.]; Fundáment tedy ich [Żydów] wŷzytkiego poştánowania y rzeczy poşpolitey koşcielney y ŷwieckiey/ [...] był on ták zacny y wielki wodz y wrzędnik [tj. *Mojżesz*] *SkarŻyw* 481; Poştánowienie ziemie Inflantŷkiey. *SarnStat* 1200, 1013. Cf *Wyrażenia*.

postanowienie w czym (3): *LibLeg* 7/35v; rozmowimy ŷie około tego/ iáko bybyło lepŷze á iednoştáyne poştánowanie w koşciele náŷzym krzeşciáńŷkim. *BielKron* 200v. Cf »postanowienie w Rze- czypospolitej«.

postanowienie czyje [= *przez kogo ustanowione; w tym: G sb* (1), *ai poss* (7)] (2): *SkarŻyw* 30; zdáć ŷię oná [*Rzeczpospolita*] bydź poştánowiona ná kŷtałt Spártáńŷkiey/ podług Lycurgowego zdánia/ ktory iá złożył/ z Krolá/ z Senatu/ y z Rycerŷkiego ŷtanu/ [...] iŷ tá Rzeczpospolita wáŷzá nie tylko dáleko wŷtápiłá z poştánowania Lycurgowego/ ále [...] *GórnRozm* K3.

Zwrot: »być w [jakim] postanowieniu« (2): á ieŷli teŷ rychley będzie Syem niŷ przedłuŷenie dano/ tedy [*auszpurczanie*] máiá być przedŷię w tym poştánowieniu áŷ do drugiego Seymu. *BielKron* 217, 340v.

Wyrażenia: »dobre (a. lepsze), (po)rządne, rozwaŷne postanowienie« = *ordo Mącz; optima(-us) forma a. status, recta institutio* *Modrz* [szyk 10:1] (7:3:1): *DiarDop* 106; *BielKron* 76v, 200v, 340v; *Mącz* 417b; Iŷ proŷná ieŷt walká ná polu/ ieŷli pirwey nie będzie rozmyŷlne á rozwaŷne poştánowanie w domu. *RejPos* 334; O Porządne poştánowieniu ŷkoł [*de scholis recte instituendis*] wiele známienicie ludŷie wčzeni ná piŷmie podáli *ModrzBaz* 134v, 73v, 128v, 143; Dotąd tedy będzie trwáłá R.P. poki teŷ w niey będą trwáły cnoty/ y dobre á ŷwiętoŷliwe poştánowania. *Phil* P2.

»postanowienie Rzeczypospolitej, w Rzeczypospolitej« = *forma a. status Reipublicae* *Modrz* [szyk 3:3] (5:1): jakoby to złe dobrego dawnego postanowienia w RP n(aszej) nie psowało *DiarDop* 106; ŷkądby teráznieyŷzego Rzeczypoşpolitey poştánowania [*praesentis status*]/ [...] ku gorŷzemu odmiáná vroşć mogłá. *ModrzBaz* 82, 73v [2 r.], 143; *CzechEp* 11.

»postanowienie ŷycia« (1): vpomináiąc go [*Szymona ŷłupnika*] áby tego przeŷtał/ á zŷzedł ná ziemie/ á z innjmi od Bogá wjbránymi Oyey/ ná ich poştánowieniu ŷycia/ ábo regule przeŷtawał. *SkarŻyw* 30.

Szeregi: »rząd (a. porządek) i (a) postanowienie« (3): Na ktori porządek y postanowienie náŷtego Rzemioŷła, My iáko Rzemieŷło Rzeŷnicze w ŷliáŷku [...] siednoczilichmi ŷie y na tho zwolili. *ListRzeż w.* 49; Ordine stare, Zá dobrym rządem á poştánowaniem trwáć *Mącz* 417b; *Phil* P2.

»postanowienie i sposob« (1): Niedawno teŷ Symon ^{us} z Pilzná [...] wŷzytek poczátek ŷkoł/ poştánowanie y ŷpoŷob [*statum et rationem*]/ zwielką pilnoŷciá wynálazł *ModrzBaz* 134v.

»władza i postanowienie« (1): O Voyewodá Valáŷkiego bandzyeŷł ŷię dowyadował [...] yaka yeŷth władza y poŷthanovyenye wzyemyach yego *LibLeg* 7/35v.

b. *Stan człowieka zwykle traktowanego indywidualnie* [w tym *czyje* (16): *G sb i pron* (8), *pron poss* (7), *ai poss* (1)] (51) : ále pátrz ŷe y ciáłá ŷláchethne á cnotliwe nigdy nie ŷá w żadnym beŷpiecznym poştánowieniu wtwirdzone [tj. *wolne od niebezpieŷtw*]. *RejZwierc* 151v.

Zwrot: »w jednakim postanowieniu trwać« (1): Człowiek narodził się z niewiasty / a krótko żyjąc / i jest rozmaitej nędzy pełen: który wychodzi jako kwiat / y zaś bywa farty / y zchodzi jako cień / a w jednakim postanowieniu nigdy nie trwa. *KuczbaKat* 430.

Szeregi: »sprawa i postanowienie« (1): Abowiem gdy obaczem [...] sprawę y postanowienie człowiecze na świecie tym / okaże się to łatwo wszystko / że siła ieden człowiek drugiemu także człowiekowi i jest powinien *GliczKsiąż* A2v.

»stan albo postanowienie« (1): Reatus, Status, et conditio reorum. – Coⁿditia stan albo postanowienie winnego. *Calep* 897a.

α. Kompleksja fizyczna, wzrost, postawa (3) :

W połączeniu szeregowym (1): Chcąc mieć trzy sposoby natur / Complexiów albo wtemperowania / a przyrodzonego postanowienia / w każdym człowieku: [...] *Oczko* 33v.

Wyrażenia: »postanowienie ciała, w ciele« (1:1): Status corporis, Postanowienie / wzrost ciała. *Mącz* 417c; *GórniDworz* Ev; [*OczkoPrzymiot* 2 (*Linde*)].

»przyrodzone postanowienie« (1): *Oczko* 33v; [y jeśli się [przymiot] bardzo zaweźmie / albo na Complexiów / to jest ciała przyrodzone postanowienie słabé trafi [...] wrzody y niemocy rozmaite za sobą przez przelankę pociągnie. *OczkoPrzymiot* 2 (*Linde*)].

Szereg: »kstał i dobre postanowienie« (1): chcę / aby [dworzanin] miał kształt / y dobre postanowienie w ciele *GórniDworz* Ev.

β. Stan zdrowia (2) :

Wyrażenia: »przyrodzone postanowienie« (1): *Oczko* 12v cf *Szereg*.

»postanowienie zdrowia« (1): gdyż nie tylko tamté trzy [afekcje, tj. zaburzenia zdrowia] / które za przedniejsze w sprawach postanowienia zdrowia mieć chcemy / ale y podlejsze / przez których y ciała / y zdrowie / dobre być niemoże / do zdrowia dobrego należą *Oczko* 13.

Szereg: »porządek a postanowienie« (1): [...] przypatrzysz się / jeśli od porządku a przyrodzonego postanowienia [ciało] daleko odeszło *Oczko* 12v.

γ. Stan ducha, umysłu; w tym: ustakowanie (7) : szukaj pilnie każdej zgody a każdego postanowienia w niedznym sercu swoim / abyś się zawsze czyłthe [...] miał przed Panem swoim *RejPos* 181v.

W połączeniu szeregowym (1): o to się starać / aby to kiedykolwiek przidzie co powinnie przisć ma / prziszło z dobrego rozmyślenia z roztropnym postanowieniem / z wspaniałym sumieniem a z bojaźnią Bożą. *RejZwierc* 166.

Wyrażenia: »dobre, roztropne, słuszne postanowienie« (1:1:1): w żadnej rzeczy nigdy w nim słusznego postanowienia ani wmiarkowania nie znajdziesz. *RejZwierc* 151, 166; *RybGęśli* C3v.

»postanowienie na umyśle« (1): Dużne plugaństwo obiera się około plugawych myśli / a złym postanowieniem na umyśle. *RejPosWstaw* [110³].

»wewnętrzne postanowienie« (1): łaskawość wszystką y wdzięczność w nim kwitnęła / która wewnętrzne jego postanowienie pokazywała. *Skarżyw* 235.

»złe postanowienie« (2): *RejPosWstaw* [110³]; ORłzakom łzkod tákowych/ Tudźiefz trofk fercołomych/ Tá włafność/ że bywáią w tákim vważeniu W iákim myśl złym lub dobrym tkwi poftánowieniu *RybGęśli* C3v.

Szereg: »stateczność a postanowienie« (1): iáko w młodym páchołku/ chwałą ludzie ftáteczność/ á poftánowienie/ [...] ták záfię [...] *GórnDworz* K4v.

δ. Sposób życia; stabilizacja życiowa, usamodzielnienie (35) : tedi bismi wolely abi yey m. [*Izabela Jagiellonka*] przy pyerwłchim postanowieniv fwoym y sina swego zoftala *LibLeg* 11/40v; Przeto nye dobrze czynią oni rodzicy kthorzy łyny fwe łámopás pułfczáyą/ one ná poftánowyenye yákye nye wlpomagáyą *GliczKsiąż* O3; Gdzye łyn yuż będąc dorofłym á ku poftánowyenyu godnym weźmye wasń ná oycá *GliczKsiąż* O3v; żadneć poftánowienye bełpyecznieyłfe nye yełt yedno małżeńftwo. *GliczKsiąż* P3v, A2, I5v, O2, O3, O3v [2 r.], Q2v; *RejZwierc* 24; A potym łam o poftánowieniu łwym pilnie myślic pczął/ y iufz do zakonu ktorego wftąpic miał wołá *SkarŻyw* 461; *CiekPotr* 91.

postanowienie około kogo [w tym: około siebie (2)] (3): Bo czo iełt po długim żywocie iełfi nie będzie wdzięcznego á miłego poftánowienia około niego? *RejZwierc* 32; Bo mu fortuná wziąć nie może [...] pobożności/ poćciwości/ á ná włzem ftátecznego á rozważnego około fiebie poftánowienia. *RejZwierc* 134v, 143.

W połączeniu szeregowym (1): Aleś ty dołzedł moiey náuki/ poftánowienia/ przedfie wzięcia wiary / nie łkwápliwosci/ miłowánia/ cierpliwosci/ przeláadowánia/ mąk *Leop* 2.*Tim* 3/10.

W połączeniu z określeniem wartościującym (14): *LibLeg* 11/42; [*dzieci*] ku dobremu á ftátecznemu yákoby wedle Bogá y dobroci przyftáło poftánowyenyu nye mogą przysć *GliczKsiąż* H5; *RejPos* 63; gdy będziełz zázwdy chodził/ ták iákoś łyłzał/ w tym pobożnym/ pomiernym/ a poćciwym poftánowieniu twoim. *RejZwierc* 173v, 14v, 30v [2 r.], 32, 113v, 134v (10); *KochPij* C2v.

Wyrażenie: »postanowienie żywota (a. życia« (7): *GliczKsiąż* G5v; Diaeta, [...] poftánowienie życia vftáwicznego tak w yedzeniu yáko y w piciu. *Mącz* 84b; vdáli fie w żywoty łwowolne/ [...] wymyfláiąc łobie ine kftáły poftánowienia żywotow łwych *RejPos* 43v, 43, 327v; *RejZwierc* 14v; *KochPij* C2v.

Szereg: »postanowienie a sprawa« (2): *RejPos* 41v; áby łobie [*Pan Bóg*] nań pátrzył á rokkołzował z onego nadobnego poftánowienia iego y poćciwych łpraw iego *RejZwierc* 113v.

2. Podstawa, źródło, początek [czego] (2) :

Szereg: »postanowienie a początek« [*szyk 1:1*] (2): y to to iełt/ co Philozophóm wielką trudność czyniło/ bádáiącym łye o rzeczy pczátku á poftánowieniu *Oczko* 5, 6.

3. Podpora; przen [czyje] (1) : Iozef [...] ksiązę bráćiey vtwierdzenie ludu/ rządzcá bráćiey/ poftánowienie ludu [*stabilimentum populi*] *Leop Eccli* 49/17.

4. Stałe miejsce pobytu (3) :

postanowienie czyje [„swoje”] (1): [*Kalwin pisze*:] iż iedni thwirdzą że dułze s ćiał wychodzące do niebá się zlatáią. A drudzy nieśmieiąc nic o pewnym ich mieyfcu zámknąć/ zápewne to powiedáią iż żywą Pánu. [...] Pożádáią Dułze vprzeymie dźiedzictwá łobie nágothowánego/ á iefzcze nie máią łwego poftánowienia. *GrzegŚm* 15.

Wyrażenie: »pewne postanowienie« (1): *Sedes stabilis et domicilium certum* Pewne poftánowienie. *Mącz* 378d.

Szereg: »mieszkanie i postanowienie« (1): Máią też y kápłani/ ktorzy fłkąd kolwiek przychodzą/ mieyfce łwe w ktorym kilká dni mięfzkáią/ aż łobie powoli mięfzkánie y poftánowienie vpatrzá. *ReszHoz* 131.

5. *Usytuowanie* [czego] (4) : S tego przereczzonego poftánowienia Plánetow zwierfchnich y z zácmmienia Słonecnego/ powiádam być wielkiemu vpaleniu fłonecnemu *LeovPrzep* Ev, E3, E3v.

Wyrażenie: »rowne postanowienie« = *równowaga* (1): AEquilibrium – Rowne poftánowienie wagi. *Calep* 34b.

6. *Stawienie się, przybycie* [czyje gdzie] (1) : Nufz owo poftánówienie infzey ołoby v kfiąg miáfto tego komu dłužno/ y kwitowánie/ což rozumiefz do iákíey fzkody ludzi przywodzi? *GórnRozm* Lv.

7. *Przestępstwo* (może błędne tłumaczenie łac. *contractus*) (3) : A wízákże ten który co wyftąpi / á ná onymże mieyfcu będzie poyman/ y ten który vczyni iákíe poftánowienie fwiézo/ ná mieyfcu ná którym poftánowienie vczynił/ może byđz práwem pátrzan. Ale iefli z mieyfcá gdzie poftánowienie vczynił iáwnie ábo potáiemnie odéydzíe/ przed Sędzim łobie należącem niech będzie pátrzan. *SarnStat* 1112.

*** *Dubium* (*anakolut*) (1) : Co ia [...] wítam z wízelkíey miáry vniżenie Mościwą ołobę W.M. y ferdecznie w tym poftánowieniu W.M. wízelkiego iednym fłowem błogofłáwieńftwá Páńfkiego *RybWit* [A]v.

Synonimy: **I.1.** *uchwalenie, założenie, zrzádczenie; a. naprawa, poprawienie; b. ćwiczzenie; 5. posadzenie; 6. umocnienie, utwierdzenie; II.1.* *artykuł, kanon, porzádek, prawo, rozrzádczenie, skazanie, umowienie; a. pakt, porozumienie, przymierze, ugoda, umowa, zgoda, zjednanie; b. artykuł, dekret, świadectwo, umowa, wola; 4. rada; a. przedfiewzięcie, wola, zakon; 5. myśl; III.* *stan; a. rzády, sposob; b. kondycja, sprawa, stateczność, 4. mieszkanie; 6. przybycie.*

Cf **POSTANOWIĆ**

AL, KO